

**ZARASŲ MENO MOKYKLOS
PAGRINDINIO DAILĖS FORMALŲJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO
UGDYMO PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Pradinio dailės formalųjų švietimą papildančio ugdymo programos (toliau – Programos) paskirtis – užtikrinti formalųjų švietimą papildančio ugdymo kokybę bei sudaryti palankias sąlygas sistemiskai plėtoti pagal bendrojo ugdymo programas besimokančių vaikų ir jaunimo iki 19 metų (specialiųjų poreikių – iki 21 metų) dailės kompetencijas.
2. Programos rengimo principai:
 - 2.1. individualizavimo – orientuojamasi į mokinį, jo pasiekimus ir mokymosi ypatumus, individualią gabumų raidą;
 - 2.2. šiuolaikiškumo ir dermės – derinamos tradicijos ir ugdymo naujovės;
 - 2.3. kūrybingumo ir iniciatyvumo – ugdomas mokinių kūrybinis mąstymas, atsakomybės už savo mokymąsi prisiėmimas, taip pat meninės raiškos pasiekimų pristatymo visuomenei gebėjimai.
3. Programos trukmė – 4 metai.
4. Programa skirta mokiniams, baigusiems pradinio dailės formalųjų švietimą papildančio ugdymo programą, taip pat ir kitiems gabiems dailei vaikams, atitinkantiems mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos (dalyvių susirinkimo) nustatytus kriterijus.
5. Įgyvendinant Programą, mokomasi grupėje. Vidutinis mokinių skaičius grupėje – 10.
6. Programai įgyvendinti naudojamos mokymosi aplinka ir mokymosi priemonės:
 - 6.1. dailės dalykams pritaikytos klasės su molbertais, stovais, stalais, specialiu apšvietimu ir įranga – keramikos degimo krosnimi, grafikos spausdinimo staklėmis ir kt.;
 - 6.2. kompiuterinė, demonstracinė įranga su interneto prieiga;
 - 6.3. vaizdinė, informacinė ir metodinė medžiaga bei priemonės;
 - 6.4. mokinių darbams eksponuoti pritaikytos erdvės su ekspozicine įranga.

**II SKYRIUS
PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR STRUKTŪRA**

7. Programos tikslas – nuosekliai ir sistemiskai plėtoti dailės srities žinias, gebėjimus, įgūdžius, ugdyti kultūrinį sąmoningumą, suteikti bendrųjų ir dalykinių dailės kompetencijų, tenkinti dailės pažinimo ir individualios kūrybos poreikius.
8. Programos uždaviniai:
 - 9.1. atskleisti mokinių kūrybinius ir meninės raiškos gebėjimus;
 - 9.2. formuoti įgūdžius ir gebėjimą naudotis įvairių dailės sričių meninės raiškos priemonėmis, išbandyti įvairias dailės technikas ir technologijas;
 - 9.3. supažindinti su Lietuvos ir pasaulio kultūriniu paveldu bei šiuolaikiniais meniniais reiškiniiais, ugdant gebėjimus analizuoti, interpretuoti, vertinti kūrybos rezultatus;
 - 9.4. ugdyti sociokultūrinius poreikius.
10. Programą sudaro ugdymo turinio branduolio dalykai ir pasirenkamieji dalykai.
11. Branduolį sudaro šie dalykai:
 - 11.1. piešimas;
 - 11.2. tapyba;
 - 11.3. skulptūra;
 - 11.4. kompozicija;
 - 11.5. dailėtyra.

12. Pasirenkamieji dalykai (gali būti visos klasikinės ir šiuolaikinės dailės šakos): grafika ir kt..
13. Branduolio ir pasirenkamiesiems dalykams skiriamos valandos numatomos mokyklos ugdymo plane.
14. Ugdymo procesas organizuojamas, atsižvelgiant į mokinių amžiaus raidos ypatumus, asmeninius gebėjimus ir poreikius.
15. Atsižvelgiant į mokinio mokymosi pasiekimus ir gebėjimus, gali būti koreguojama ugdymosi pagal jo pasirinktą Programą trukmė ir ugdymo turinys.
16. Programai įgyvendinti sudaromos mokinių ugdymo grupės, ugdymas organizuojamas grupėje. Atskiriems dalykams mokytį grupės gali būti dalijamos į pogrupius. Prireikus gali būti sudaromos mobilios mokinių ugdymosi grupės.
17. Programa, atsižvelgiant į turimas lėšas ir kitas mokyklos galimybes, gali būti įgyvendinama ir kūrybinių stovyklų, plenerų, projektų, konkursų, pažintinės-edukacinės veiklos ir pan. metu.
18. Programą baigusiems mokiniams išduodami mokyklos baigimo pažymėjimai.

III SKYRIUS MOKINIŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS

19. Pasiekimų ir pažangos vertinimas yra grindžiamas individualios pažangos vertinimo principu, lyginami mokinio pasiekimai su ankstesniaisiais.
20. Mokinių ugdymo pažangai vertinti taikomi ir derinami šie vertinimo metodai: formuojamasis, diagnostinis ir apibendrinamasis. Vertinimo rezultatų fiksavimas vykdomas dešimtbalėje skalėje: 10 (puikiai), 9 (labai gerai), 8 (gerai), 7 (pakankamai gerai), 6 (patenkinamai), 5 (pakankamai patenkinamai), 4 (silpnai), 3 (blogai), 2 (labai blogai), 1 (nieko neatsakė, neatliko užduoties). 1-3 balai yra neigiamas įvertinimas. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo fiksavimo formą pasirenka pati mokykla.
21. Formuojamasis vertinimas atliekamas žodžiu, komentaru nuolat, bendradarbiaujant mokiniui ir mokytojui ir nesiejamas su vertinimo balu, siekiama pastiprinti daromą pažangą, numatyti perspektyvą, skatinti mokinį analizuoti savo pasiekimus ir kelti meninio ugdymosi motyvaciją.
22. Diagnostinis vertinimas taikomas, siekiant išsiaiškinti mokinio tam tikro ugdymosi laikotarpio pasiekimus ir pažangą. Vertinami mokinių ugdymo pasiekimai, kūrybinis rezultatas pagal mokyklos nustatytą tvarką ir kriterijus.
23. Apibendrinamasis vertinimas taikomas baigus ugdymo metus (pusmetį) ir visą programą.
24. Taikomas kaupiamojo vertinimo tipas, kai, orientuojantis į ugdymo(si) laikotarpio pradžioje numatytus ugdymo(si) tikslus, apibendrinami diagnostinio vertinimo rezultatai, mokinio pasirengimas ugdomajai veiklai, aktyvumas, reflektavimas, savarankiškumas, dalyvavimas renginiuose, projektuose ir pan.
25. Vertinant mokinio pažangą taikomos įgytų gebėjimų patikrinimo formos: darbų peržiūros, įskaitos, egzaminai, baigiamųjų darbų gynimai ir kitos pagal mokyklos nustatytą tvarką ir kriterijus.
26. Asmeniui, baigusiam Programą ir išlaikiusiam baigiamuosius egzaminus, išduodamas mokyklos baigimo pažymėjimas.

IV SKYRIUS PIEŠIMAS

27. Piešimo paskirtis – padėti suvokti tikrovės formų įvairovę, formuoti jų perteikimo bei studijavimo (tūris, forma, proporcijos, struktūra, šviesa, šešėlis ir pan.) įgūdžius. Piešimas apima studijinį (struktūrinis, analitinis, konstruktyvinis, kompozicinis ir kt.), eskizinį bei interpretacinį piešinį.
28. Piešimo tikslas – ugdyti gebėjimus regimo pasaulio trimačius objektus atvaizduoti plokštumoje, naudojantis įvairiomis piešimo priemonėmis ir technikomis; įgyti kūrybinei raiškai reikalingų žinių ir įgūdžių.
29. Piešimo uždaviniai:

- 29.1. suteikti žinių apie piešimo technines priemones bei jų panaudojimo galimybes, formuoti darbo jomis įgūdžius, nuosekliai įvaldyti piešimo technikas;
- 29.2. suteikti teorinių ir praktinių žinių apie akademinio piešinio formavimo principus;
- 29.3. mokyti analizuoti, suvokti, interpretuoti vaizduojamą objektą;
- 29.4. lavinti pastabumą, nuosekliai formuoti ir tobulinti praktinius piešimo įgūdžius atvaizduojant natūrą, kūrybinėms idėjoms fiksuoti, ugdyti gebėjimus tikslingai naudoti plastines raiškos priemones;
- 29.5. ugdyti kūrybiškumą bei individualų požiūrį.
30. Piešimo veiklos sritys:
- 30.1. piešimo techninių priemonių pažinimas ir darbo įgūdžių jomis formavimas, nuoseklus piešimo technikų įvaldymas;
- 30.2. trimačio vaizdo perteikimas plokštumoje, teorinis ir praktinis piešinio formavimo principų įsisavinimas;
- 30.3. piešimo objektų studijavimas, fiksavimas, analizavimas;
- 30.4. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.
31. Piešimo mokymas:
- 31.1. piešimo mokymosi trukmė – 4 metai;
- 31.2. piešimui skiriamos 2 valandos per savaitę;
- 31.3. mokomasi grupėje;
- 31.4. užsiėmimai vyksta klasėse, gamtoje, muziejuose, galerijose ir kt.;
- 31.5. mokoma individualizuotai, lanksčiai pritaikant piešimo užduotis, laiduojančias mokinio gebėjimų plėtotę. Siekiama ugdyti pastabumą, nestandartišką analitinį – kūrybinį mąstymą;
- 31.6. pamokų metu derinamas teorinių žinių įsisavinimas su praktinių įgūdžių formavimu. Taikomi metodai – stebėjimas, fiksavimas, analizavimas, interpretavimas, vertinimas, aptarimas.
32. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: siekti nuosekliai įvaldyti piešimo priemones ir technikas, bei jas savitai panaudoti. Tyrinėti, analizuoti natūrą ir žvelgti į ją piešėjo akimis. Siekti įsitraukti į piešimo procesą ir juo mėgautis. Pasitikėti savo gebėjimais. Vizualizuoti savo mintis ir idėjas piešiant	
1. Veiklos sritis - piešimo techninių priemonių pažinimas ir darbo įgūdžių jomis formavimas, nuoseklus piešimo technikų įvaldymas	
Esminis gebėjimas: sąmoningai naudotis piešimo techninėmis priemonėmis, valdyti ir rinktis piešimo technikas	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Gebėti naudotis piešimo techninėmis priemonėmis ir tikslingai jas pasirinkti.	1.1.1. Teisingai vartoti piešimo sąvokas ir terminologiją; 1.1.2. skirti piešimo priemones; 1.1.3. išbandyti įvairias atskirų piešimo priemonių panaudojimo galimybes, išmanyti darbo jomis specifiką.
1.2. Valdyti piešimo technikas ir sąmoningai jomis naudotis.	1.2.1 Skirti ir apibūdinti piešimo technikas; 1.2.2 išbandyti skirtingas piešimo technikas, išmanyti darbo jomis specifiką ir teikiamas raiškos galimybes.
2. Veiklos sritis – trimačio vaizdo perteikimas plokštumoje, teorinis ir praktinis klasikinio piešinio formavimo principų įsisavinimas.	
Esminis gebėjimas: suprasti piešinio formavimo principus ir sąmoningai naudotis jais	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Komponuoti piešinį.	2.1.1. Nusakyti pagrindinius komponavimo principus; 2.1.2. įkomponuoti objektą lape; 2.1.3. sukombonuoti objektus tarpusavyje.
2.2. Nustatyti vaizduojamų objektų proporcijas ir proporcijų santykius.	2.2.1. Žinoti ir taikyti empirinius proporcijų matavimo būdus; 2.2.2. nustatyti objekto proporcijas ir jas fiksuoti plokštumoje; 2.2.3. nustatyti atskirų objektų proporcijų santykius.
2.3. Vaizduoti trimačius objektus ir	2.3.1. Nusakyti centrinės ir kampinės perspektyvos

erdvę, taikant linijinės ir toninės perspektyvos principus.	principus; 2.3.2. praktiškai juos taikyti.
2.4. Modeliuoti apimtinės formas ir erdvę.	2.4.1. Modeliuoti ir lyginti skirtingus tonus, skirti tono niuansus; 2.4.2. tonu perteikti šviesą ir šešėlį; 2.4.3. nusakyti kampuotų ir apvalių figūrų modeliavimo ypatybes; 2.4.4. atskleisti šviesos ir daikto formos sąveiką.
2.5. Tikslingai naudoti piešimo plastinės raiškos elementus.	2.5.1. Įvardinti piešimo plastinės raiškos elementus; 2.5.2. atskleisti jų naudojimo galimybes.
3. Veiklos sritis - piešimo objektų studijavimas, fiksavimas, analizavimas	
Esminis gebėjimas: nuosekliai ir kūrybiškai gilinti supančios aplinkos atvaizdavimo (piešimo iš natūros) įgūdžius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Atvaizduoti įvairaus sudėtingumo natūros objektus.	3.3.1. Perteikti vaizduojamo objekto konstrukciją; 3.1.1 pastebėti ir užfiksuoti esminius piešiamų objektų bruožus bei ypatybes; 3.1.2 perteikti toną, medžiagiškumą; 3.1.3 perteikti žmogaus veido ir kūno proporcijas, minimaliai išmanyti plastinę anatomiją.
3.2. Atvaizduoti objektų grupes bei erdvę.	3.2.1. Sustatyti daugiaplanį konstrukcinį piešinį; 3.2.2. pastebėti ir fiksuoti objektų skirtumus (proporcijų, formos, konstrukcijos, tono, apšvietimo, paviršiaus charakterio ir pan.)
3.3. Rinktis keliamus uždavinius atitinkančius piešimo būdus.	3.3.1 Išmanyti eskizinį ir studijinį piešinį. 3.3.2. skirti konstruktyvinį, interpretacinį, eksperimentinį piešimą bei žinoti jo paskirtį
3.4. Analizuoti natūrą bei piešinį (jos atvaizdą).	3.4.1 Pastebėti ir fiksuoti formos ir tono niuansus; 3.4.2. perteikti visumos ir detalės santykį; 3.4.3. lyginti natūrą ir piešinį, bei kelis piešinius tarpusavyje.
4. Veiklos sritis - kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.	
Esminis gebėjimas: kūrybiškai perteikti natūrą, tikslingai rinktis piešimo būdus, plastines priemones ir technikas.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
4.1. Tikslingai rinktis ir kūrybiškai naudoti piešimo priemones bei technikas.	4.1.1. Pasirinkti piešimo priemones ir technikas individualiam sumanymui perteikti. 4.1.2. išbandyti eksperimentines piešimo technikas ir piešinio formavimo būdus; 4.1.3. siekti individualumo formuojant piešimo braižą.
4.2. Kūrybiškai perteikti ir interpretuoti fiksuojamą medžiagą savo darbuose.	4.2.1. Susipažinti su piešimo plastinės kalbos istorine raida; 4.2.2. tinkamai pasirinkti piešimo plastinės kalbos priemones piešinio idėjai perteikti; 4.2.3. išbandyti interpretavimo būdus ir galimybes bei taikyti juos piešiant; 4.2.4. formuoti individualų požiūrį į natūrą ir ją kūrybiškai perteikti.
4.3. Dalyvauti piešinių parodose, projektuose ir pan.	4.3.1. Pritaikyti įvaldytas piešimo technikas ir priemones kūrybiniame piešime; 4.3.2. savarankiškai piešti, mokėti kelti individualius tikslus.

33. Piešimo turinio apimtis:

33.1. Piešimo techninių priemonių pažinimas ir darbo įgūdžių jomis formavimas, nuoseklus piešimo technikų įvaldymas. Susipažįstama su įvairiomis piešimo priemonėmis (pieštukas, grafitas, anglis, sepija, kreida, trintukas, tušas, flomasteris ir pan.), išbandomos įvairios jų naudojimo galimybės ir nuosekliai formuojami darbo jomis įgūdžiai. Išbandomos ir įvaldomos įvairios sausas ir šlapios piešimo technikos. Susipažįstama su netradicinėmis piešimo priemonėmis ir eksperimentinėmis technikomis.

33.2. Trimačio vaizdo perteikimas plokštumoje, teorinis ir praktinis piešinio formavimo principų įsisavinimas. Susipažįstama su piešimo plastinės kalbos elementais (taškas, linija, dėmė, štrichas), jų panaudojimo galimybėmis. Mokomasi nustatyti piešiamo objekto bei jo dalių proporcijas, atskirų objektų dydžių santykį. Susipažįstama su klasikiniiais komponavimo principais (piešimo lapo geometrija, erdvės dalinimas, simetrijos ašys, optinis centras ir jų sąveika), linijine perspektyva (horizontas, žiūrėjimo taškas, centrinė ir kampinė perspektyva, fokusų taškai) ir tonine perspektyva. Mokomasi modeliuoti skirtingus tonus bei juos niuansuoti, plečiama tonų skyrimo geba. Mokomasi modeliuoti kampuotas ir apvalias formas, perteikti šviesą ir šešėlį, suprasti formos ir šviesos tarpusavio sąveiką. Susipažįstama su klasikinio piešimo proceso metodine eiga, piešinio tolygaus formavimo principas, viso proceso metu išlaikant piešiamo objekto komponavimo, konstravimo, proporcijų perteikimo ir plastinės struktūros visumą.

33.3. Piešimo objektų studijavimas, fiksavimas, analizavimas. Piešiami įvairaus sudėtingumo natūros objektai, pradedant nuo elementarių geometrinių figūrų palaipsniui pereinant prie sudėtingesnių skirtingų medžiagų ir įvairių paviršių daiktų piešimo. Mokomasi suprasti vaizduojamo objekto konstrukciją, perteikti toną, jo niuansus, medžiagiškumą, tekstūrą, faktūrą, minkštų ir kietų kūnų paviršių, pastebėti ir užfiksuoti esminius piešiamų objektų bruožus bei ypatybes. Mokomasi piešti sudėtingus objektus, gamtines ir architektūrines formas bei objektų grupes perteikiant erdvę (natiurmortas, interjeras, architektūrinių objektų piešiniai, architektūrinis peizažas). Įgyjama bendrųjų žinių apie žmogaus anatomiją, galvos ir figūros proporcijas bei konstrukciją, piešiant portretą ir figūrą, mokomasi perteikti portretinį panašumą, charakterį, figūros plastiką, judesį. Siekiama nuosekliai analizuoti natūrą, lyginti ją ir piešinį, suvokti piešiamų objektų formos esmę, pastebėti niuansus. Piešiami eskiziniai, studijiniai, interpretaciniai, mintini piešiniai.

33.4. Kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas. Atsižvelgiant į mokinio psichologinių/fiziologinių ypatybių, formuojami individualūs piešimo technikos įgūdžiai, susipažįstama su piešimo plastinės kalbos istorine raida ir eksperimentiniais piešimo būdais. Skatinama kūrybiškai naudotis piešimo plastinės ir techninės kalbos priemonėmis, eksperimentuoti. Mokomasi piešiniuose interpretuoti fiksuojamą medžiagą. Formuojami savarankiško piešimo įgūdžiai, individuali meninė raiška.

34. Piešimo ugdymo turinys:

IV KLASĖ		
Eil. Nr.	Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai	Valandų skaičius
I pusmetis		
1.	Supažindinimas su piešimo priemonėmis ir jų išbandymas. Įv. priemonės	2
2.	Taškų įvairovė ir išraiškingumas. Įv. priemonės	4
3.	Linijų įvairovė gamtoje. Įv. priemonės	4
4.	Linijų įvairovė daiktų pasaulyje. Tušas	4
5.	Linijų išraiškingumas. Eskizavimas. Įv. priemonės	4
6.	Štrichų įvairovė ir panaudojimo galimybės. Natiurmortas	6
7.	Objektų proporcijos. Proporcijų matavimas ir fiksavimas plokštumoje.	6
Iš viso valandų		30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Klasikiniai komponavimo principai.	6
2.	Dėmės išraiškingumas. Įv. priemonės	6
3.	Kampuotos figūros. Gipsiniai modeliai. Pieštukas	6

4.	Tonų modeliavimas ir niuansavimas.	6
5.	Daiktų medžiagiškumo perteikimas	6
6.	Portretas. Piešiame draugus	6
7.	Eksperimentinės piešimo technikos. Atvirukas	4
	Iš viso valandų	40
Eil. Nr.	V KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Eskizavimas lauke. Medis. Įv. priemonės	6
2.	Klasikinio piešimo proceso eiga. Naturmortas. Pieštukas	6
3.	Linijinė perspektyva. Gamtos stebėjimas.	6
4.	Dėmė ir linija. Laisvas piešinys.	6
5.	Šviesa ir šešėlis. Naturmortas	6
	Iš viso valandų	30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Skirtingi objekto vaizdavimo būdai.	6
2.	Apvalios figūros ir jų modeliavimo principai.	6
3.	Stilizavimas. Kūrybimė užduotis .Papuošalas	8
4.	Žmogaus veido proporcijos	8
5.	Piešimas iš natūros. Toninė perspektyva	8
6.	Netradicinės piešimo priemonės. Kūrybinė užduotis	4
	Iš viso valandų	40
Eil. Nr.	VI KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Eskizavimas lauke	6
2.	Architektūrinių objektų piešimas iš natūros	6
3.	Centrinė ir kampinė perspektyva	6
4.	Individualaus braižo paieška	6
5.	Interjero piešimas	6
	Iš viso valandų	30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Interpretacinis piešimas.	6
2.	Formos ir tono niuansai. Naturmortas. Pieštukas	8
3.	Schematinis judesys	6
4.	Žmogaus figūros piešimas	8
5.	Daugiaplanis konstrukcinis piešinys	8
6.	Piešimas iš atminties	4
	Iš viso valandų	40
Eil. Nr.	VII KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Architektūrinis peizažas iš natūros	8
2.	Portretiniai charakteriai. Eskizai	6
3.	Portretinis panašumas studijiniame piešinyje	8
4.	Sudėtingos apimties formų modeliavimas. Naturmortas. Mišri technika	8
	Iš viso valandų	30

Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Savarankiškas darbas dailės olimpiados tema	10
2.	Baigiamasis darbas	30
	Iš viso valandų	40

V SKYRIUS TAPYBA

35. Tapybos paskirtis – pažinti spalvų savybes ir jų, bei tapybos priemonių, technikų, plastinės raiškos pagalba, įvaizdinti regimąjį ar vaizduotės pasaulį, abstrakčias idėjas.

36. Tapybos tikslas – ugdyti tapybos plastinės raiškos, medžiagų, priemonių, spalvos galimybių išmanymą bei praktinius tapymo įgūdžius studijiniuose ir kūrybiniuose darbuose.

37. Tapybos uždaviniai:

37.1. suteikti žinių apie tapybos medžiagų bei priemonių technines ir tapybos plastinės kalbos galimybes, jų panaudojimo įvairovę;

37.2. suteikti žinių apie teorines, istorines, sociokultūrinės, psichoemocinės spalvos bei spalvinių derinių pažinimo, suvokimo ir praktinio naudojimo galimybes, lavinti spalvų atpažinimo gebą;

37.3. mokyti analizuoti, suvokti, vertinti, interpretuoti vaizduojamą objektą spalviniu - tapybiniu požiūriu, kūrybiškai naudoti tapybos plastinės kalbos elementus;

37.4. nuosekliai formuoti ir tobulinti tapymo įgūdžius, lavinti gebėjimus sąmoningai ir originaliai naudoti plastines raiškos priemones;

37.5. ugdyti kūrybiškumą bei individualų požiūrį.

38. Tapybą sudaro šios veiklos sritys:

38.1. žinių apie tapybos medžiagų ir priemonių technines galimybes bei tapybos plastinės kalbos elementus įgijimas bei taikymas praktikoje;

38.2. spalvų ir spalvinių derinių suvokimo, gebėjimo juos perteikti ir tikslingai naudoti ugdymas;

38.3. nuoseklus tapymo įgūdžių formavimas;

38.4. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.

39. Tapybos mokymas:

39.1. tapybos mokymosi trukmė – 4 metai;

39.2. tapybai skiriamos 2 valandos per savaitę;

39.3. mokomasi grupėje;

39.4. užsiėmimai organizuojami klasėse, gamtoje, muziejuose, galerijose ir kt.;

39.5. teorija derinama su praktinių įgūdžių formavimu. Mokoma(si) stebėti, analizuoti, fiksuoti, interpretuoti, suprasti, vertinti;

39.6. mokoma individualizuotai, lanksčiai pritaikant tapybos užduotis, laiduojančias mokinio gebėjimų plėtotę. Siekiama ugdyti nestandartišką kūrybinį, kritinį mąstymą;

39.7. derinami informaciniai (aiškinimas, pasakojimas, demonstravimas), kūrybiniai (laisvas tapymas, bandant technines dažų ir priemonių savybes, improvizacinis tapymas, bandant plastines galimybes, greitas ir studijinis tapymas, remiantis natūros stebėjimu ar vaizduote) ir patariamieji (tapomos natūros analizė, patarimai visai mokinių grupei ir individualiai kiekvienam mokiniui, individualūs ir grupiniai tapomų paveikslų aptarimai, iš(si)aiškinant esmines klaidas ir įvertinant asmeninius pasiekimus) metodai.

40. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: suvokti regimąjį bei vaizduotės pasaulį, kaip spalvų ir spalvinių derinių reiškimosi erdvę. Pažinti ir skirti tapybos technikas bei gebėti jomis naudotis. Suprasti, analizuoti ir vertinti klasikinės bei šiuolaikinės tapybos kūrinius ir procesus, reikšti asmeninę nuomonę apie juos. Realizuoti kūrybines idėjas, tinkamai pasirenkant raiškos būdus ir tapybines priemones. Formuoti ir tobulinti individualią plastinę kalbą, subjektyvų analitinį ir emocinį santykį su tapybos objektu

1. Veiklos sritis - žinių apie tapybos medžiagų ir priemonių technines galimybes bei tapybos plastinės kalbos elementus įgijimas bei taikymas praktikoje

Esminis gebėjimas: įvaldyti tapybos technikas ir tapymo būdus, įsisavinti pagrindinę tapybos

plastikos terminiją, naudoti tapybos plastinės raiškos elementus	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Įvaldyti skirtingas tapybos medžiagas, priemones ir būdus.	1.1.1. Atpažinti ir skirti tapybos technikas; 1.1.2. pasirinkti tapymui reikalingas medžiagas, priemones bei tapybos būdus; 1.1.3. skirti pagrindinių dažų (akvarelė, gvašas, akrilas, aliejus,) tapybines ir technologines savybes, atskleisti tapybos ypatumus ir galimybes.
1.2. Naudoti tapybos plastinės kalbos elementus.	1.2.1. Skirti tapybos plastinės raiškos elementus; 1.2.2. atskleisti jų naudojimo galimybes.
2. Veiklos sritis - spalvų ir spalvinių derinių suvokimo, gebėjimo juos perteikti ir tikslingai naudoti ugdymas.	
Esminis gebėjimas: tikslingai naudoti spalvą ir spalvinius derinius – pagrindinę tapybos išraiškos priemonę – vaizduojant natūrą ir kuriant.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Naudotis spalvotyros žiniomis tapant.	2.1.1. Naudoti pagrindinius spalvotyros terminus: spalvų ratą, spalvų gaublį ir achromatinius jo pjūvius, pagrindinių ir papildomų spalvų priešpriešas, pagrindinius spalvų ir tonų kontrastų bei indukcijos principus, spalvų optinio ir mechaninio maišymo(si) galimybes, skirti šiltų - šaltų spalvų ir atspalvių gamas; 2.1.2. sąmoningai naudotis spalvos teorijos ir istorijos žiniomis analizuojant tapybos ar kitą kūrinį.
2.2. Spalvą analizuoti atsietai nuo objekto – kaip vizualinę, tapybinę, sąlyginę savybę.	2.2.1. Įvardinti ne daiktines, bet spalvines - tapybines natūros savybes; 2.2.2. apibūdinti spalvinius derinius.
3. Veiklos sritis - nuoseklus tapybos įgūdžių formavimas.	
Esminis gebėjimas: nuosekliai ir kūrybiškai gilinti tapybos įgūdžius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Tapyti natūrmortą, peizažą, portretą, figūrą	3.1.1. Įvardinti spalvotyros, tapybos plastikos elementų ir kompozicijos taikymo galimybes; 3.1.2. stebėti ir analizuoti tapomą objektą ar objektų grupes.
3.2. Tapybinėmis priemonėmis vaizduoti formą, apimtį, medžiagiškumą, šviesą, erdvę	3.2.3. Atpažinti formos, šviesos, erdvės, medžiagiškumo perteikimo būdus; 3.2.4. apibūdinti skirtingų kultūrinių epochų tikrovės suvokimo ir vaizdavimo tapybos priemonėmis būdus.
3.3. Perteikti asmeninį (emocinį, loginį ar kt.) santykį su tapomu objektu	3.3.1. Įvardinti natūros spalvinę nuotaiką; 3.3.2. apibūdinti vaizduojamo objekto tapybinį charakterį.
4. Veiklos sritis - kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.	
Esminis gebėjimas: mokėti sąmoningai ir kūrybiškai naudoti ir jungti tarpusavyje tapybinės kalbos elementus.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
4.1. Analizuoti tikrovę ir rasti meninės raiškos bei tapybos technikos būdus jai transformuoti į tapybos kūrinį.	4.1.1. Įvardinti koliažo, asambliažo, mišrių ir kompiuterinių technikų bei vaizdo kūrimo netradicinėmis priemonėmis galimybes; 4.1.2. pastebėti tapybos plastinės kalbos elementus meno kūrinuose.
4.2. Naudotis spalvotyros bei spalvos istorinės raidos žiniomis kuriant individualią spalvinę gamą, ieškoti originalių spalvinių derinių bei	4.2.1. Apibrėžti pagrindinius istorinius spalvos ir spalvinių derinių suvokimo etapus; 4.2.2. įvardinti teorinius, istorinius, socialinius, emocinius, dvasinius spalvos sampratos aspektus, ir

eksperimentuoti spalvų galimybėmis tapant.	praktinio naudojimo galimybės.
4.3. Tikslingai jungti, kombinuoti ir manipuluoti pavieniais plastikos elementais bei jų grupėmis, gebėti juos kūrybiškai naudoti idėjos arba impulso, emocijos įprasminimui.	4.3.1. Apibūdinti pavienių raiškos priemonių ir jų kombinacijų ypatumus ir galimybes; 4.3.2. atpažinti klasikinės, modernizmo, postmodernizmo tapybos plastinės kalbos ypatybes; 4.3.3. analizuoti kitų vizualiųjų menų plastikos elementų panaudojimo tapyboje galimybes; argumentuoti savo ieškojimų pobūdį ir eksperimentinių technikų tikslingumą.
4.4. Dalyvauti parodose, projektuose ir pan.	4.4.1. Kelti individualius tikslus savarankiškai tapant; 4.4.2. apibūdinti, analizuoti, vertinti, interpretuoti savo ir kitų tapybos darbus, technologinius ir kūrybinius eksperimentus, suvokti juos skirtinguose kontekstuose.

41. tapybos turinio apimtis:

41.1. žinių apie tapybos medžiagų ir priemonių technines galimybes bei tapybos plastinės kalbos elementus įgijimas bei taikymas praktikoje. Susipažįstama su pagrindiniais tapybos plastinių bei techninių priemonių terminais, su įvairiais tapybiniais dažais (akvarelė, akrilas, tempera, aliejus ir pan.), jų techninėmis savybėmis bei tapybinėmis galimybėmis, jiems naudoti skirtomis priemonėmis;

41.2. spalvų ir spalvinių derinių suvokimo, gebėjimo juos perteikti ir tikslingai naudoti ugdymas. Pažintis su spalvotyros terminija ir pagrindais, spalvinių derinių suvokimo ir praktinio naudojimo tapyboje raida. Teorinės žinios nuosekliai gilinamos ir betarpiškai įtvirtinamos praktinėmis užduotimis;

41.3. Nuoseklus tapymo įgūdžių formavimas. Mokomasi analizuoti ir suprasti vaizduojamų objektų arba jų grupių tapybinės interpretacijos galimybes. Nuosekliai vystomi regimosios tikrovės perkūrimo tapybinėmis priemonėmis gebėjimai (šviesa, šešėlis, kontrastas, niuansas, linijinė ir/ar spalvinė perspektyva, formos ir erdvės modeliavimas tonu ir/ar spalva, detalizacija ir apibendrinimas, medžiagiškumas). Formuojami ir tobulinami tapymo kalbos įgūdžiai (tapybiškumas/dekoratyvumas/grafiškumas, koloritas, spalviniai santykiai, apšvietimo charakteris, spalvinės dėmės dydžio ir formos svarba, potėpis ir faktūra) tapant natūrmortą, peizažą, portretą, pusfigūrę ar figūrą ir atliekant vis sudėtingesnes medžiagines natūros vaizdavimo (skaidrumas, blizgumas, atspindys, ir pan.) ir tikslines (šviesa, forma, erdvė ir pan.) užduotis;

41.4. Kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas. Skatinamas domėjimasis šiuolaikiniais tapybos procesais, analitinis ir kontekstualus jų vertinimas, gretinimas su asmeniniais kūrybiniais siekiais; improvizacija, individualumas, meninis ir techninis eksperimentavimas. Formuojama stilistinė tapybos kalba (asmeninė spalvinė sistema, tapysenos maniera, ritmika, spalvinis ir prasminis akcentavimas, subjektyvi erdvėvoka) ir gebėjimas sąmoningai naudoti specifines plastines priemones bei jų derinius tapomame paveiksle, suprasti jų psichoemocinio poveikio galią.

42. Tapybos ugdymo turinys:

Eil. Nr.	IV KLASĖ	
	Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai	
	I pusmetis	
1.	Tapybos medžiagų ir priemonių techninės galimybės	4
2.	Spalvų maišymo pratimai ir užduotys	6
3.	Šiltos spalvos . Natūrmortas	4
4.	Šaltos spalvos. Natūrmortas	4
5.	Spalvų deriniai. Aplikacija	6
6.	Eksperimentavimas su dažais. Mišri technika	6
	Iš viso valandų	
	30	
Eil. Nr.	II pusmetis	
	Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai	
1.	Akvarelės techninės galimybės. Pratimai	8
2.	Šviesos perteikimas.	6

3.	Šešėlis tapyboje.	6
4.	Koloritas. Kūrybiniai bandymai	6
5.	Spalvinės dėmės dydis ir forma	6
6.	Peizažo tapymas	8
	Iš viso valandų	40
Eil. Nr.	V KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Peizažas su architektūrinėmis detalėmis. Tapymas iš natūros	6
2.	Dekoratyvi tapyba. Ikona	6
3.	Medžiagiškumas. Įv. daiktų natiurmortas	6
4.	Individualaus potėpio ieškojimai	6
5.	Faktūra. Tapymas įvairiais įrankiais	6
	Iš viso valandų	30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Šlapios akvarelės liejimas. Gėlės	8
2.	Formos modeliavimas spalva. Natiurmortas	8
3.	Portreto tapymas akvarele	8
4.	Eksperimentavimas su dažais. Kūrybinė užduotis	8
5.	Spalvinė perspektyva. Peizažas	8
	Iš viso valandų	40
Eil. Nr.	VI KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Naujų medžiagų pažinimas ir išbandymas. Akrilas, aliejiniai	6
2.	Blizgumo perteikimas tapyboje. Natiurmortas	6
3.	Skaidrumo perteikimas tapyboje. Natiurmortas	6
4.	Portreto tapymas	6
5.	Spalva aplinkoje. Paros laiko stebėjimas ir vaizdavimas	6
	Iš viso valandų	30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Detalizacija. Skarelės projektas	8
2.	Apibendrinimas. natiurmortas	8
3.	Apšvietimo reikšmė. Natiurmortas	8
4.	Žmogaus figūros tapymas	8
5.	Vandens tapymas iš natūros	8
	Iš viso valandų	40
Eil. Nr.	VII KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Zarasų peizažas. Subjektyvi erdvėvoka	8
2.	Mokyklos interjero tapymas	8
3.	Autoportretas	8
4.	Improvizacija ir eksperimentavimas. Abstrakcija	6
	Iš viso valandų	30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Savarankiškas darbas dailės olimpiados tema	10
2.	Baigiamasis darbas	30
	Iš viso valandų	40

VI SKYRIUS SKULPTŪRA

43. Skulptūros paskirtis – ugdyti erdvinės formos suvokimą, įgyti jos kūrimo pagrindus. Skulptūra apima lipdybą, konstravimą, erdvinę plastiką, erdvinės formos kompoziciją, skulptūrinės formas ir objektus, skulptūrinės instaliacijas, ir kt. Atsižvelgiant į mokyklos turimą bazę, mokytojų pasirengimą ir poreikį, skulptūra gali būti keičiama kitais erdvinės formos kūrimo principų suvokimą ugdančiais dalykais (keramika, erdvinis dizainas ar pan.).

44. Skulptūros tikslas – ugdyti gebėjimus suvokti, atrasti ir kurti erdvinius objektus trimatėje erdvėje ir projekcijose, tam panaudojant įvairias priemones. Įgyti skulptūrinių žinių bei įgūdžių, reikalingų kūrybinei raiškai.

45. Skulptūros uždaviniai:

45.1. suteikti skulptūros plastinės struktūros, technikų ir technologijų teorinių bei praktinių žinių;

45.2. lavinti pastabumą, derinti jį su taktiliniu jautrumu bei struktūrine erdvinės formos kūrimo logika;

45.3. išmokyti skulptūrinėmis priemonėmis atvaizduoti aplinkos objektus erdvėje;

45.4. praktiškai taikyti erdvinės raiškos įgūdžius;

45.5. atskleisti įvairialypes formos suvokimo ir naudojimo mene bei gyvenime galimybes;

45.6. ugdyti kūrybiškumą bei individualų požiūrį.

46. Skulptūros veiklos sritys:

46.1. žinių apie skulptūros medžiagų ir priemonių technines galimybes bei skulptūrinės plastinės kalbos elementus įgijimas;

46.2. formos suvokimo ugdymas;

46.3. nuoseklus erdvinės formos ir formos plastikos kūrimo įgūdžių lavinimas, atvaizduojant natūros objektus;

46.4. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.

47. Skulptūros mokymas:

47.1. mokymosi trukmė – 4 metai;

47.2. skulptūrai skiriamos 2 valandos per savaitę;

47.3. mokomasi grupėmis, naudojant individualizuotą mokymą, lanksčiai pritaikant užduotis, geriausiai atitinkančias mokinio gebėjimų poreikius bei plėtotę;

47.4. pamokų metu derinamos teorinės žinios su praktiniais įgūdžiais. Taikomi nuoseklūs mokymo(si) metodai – stebėjimas, fiksavimas, medžiagos ir technologijos įvaldymas, analizavimas, interpretavimas, eksperimentas, vertinimas, aptarimas.

48. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: Materializuoti plastines idėjas kuriant erdvinės formas ir formuojant erdvę. Gilinti formos ir erdvės suvokimą. Siekti tikslingai taikyti formos kūrimo būdus kūrybinėse užduotyse. Pažinti, tikslingai praktikoje pasirinkti medžiagas, darbo priemones, technikas ir technologijas. Sieti formą, idėją, funkciją, medžiagą ir erdvę. Įprasminti savo idėjas formos srityje	
1. Veiklos sritis - žinių apie skulptūros medžiagų ir priemonių technines galimybes bei skulptūrinės plastinės kalbos elementus įgijimas	
Esminis gebėjimas: skirti skulptūros technikas ir formos kūrimo būdus, įsisavinti pagrindinę skulptūrinės plastikos terminiją, naudoti skulptūros plastinės raiškos elementus	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Įvaldyti skirtingas skulptūros medžiagas, priemones ir formos kūrimo būdus.	1.1.1. Atpažinti ir skirti skulptūros technikas; 1.1.2. įvardinti technologiškai reikalingas medžiagas, priemones bei formos kūrimo būdus; 1.1.3. įvardinti pagrindinių medžiagų skulptūrinės ir technologines savybes, išmanyti darbo jomis ypatumus ir galimybes; 1.1.4. giliau išmanyti lipdybos technikas bei keramikos technologiją;

	1.1.5. įvardinti objekto mechaninės kopijos atlikimo būdus, priemones ir technologijas.
1.2. Apibūdinti skulptūros plastinės raiškos priemones ir jas taikyti.	1.2.1. Taisyklingai vartoti skulptūros sąvokas ir terminologiją; 1.2.2. skirti skulptūros plastinės raiškos priemones; 1.2.3. nusakyti jų naudojimo galimybes.
2. Veiklos sritis - formos suvokimo ugdymas.	
Esminis gebėjimas: tikslingai naudoti formą, jos plastiką atvaizduojant natūrą ir kuriant.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Sieti formą, idėją, funkciją ir medžiagą.	2.1.1. Skirti formų charakterius ir žinoti jų panaudojimo idėjai perteikti galimybes; 2.1.2. įvardinti formos ir funkcijos tarpusavio priklausomybę. 2.1.3. taikyti funkcionalaus objekto kūrimo metodiką. 2.1.4. atskleisti medžiagos, formos ir formos plastikos tarpusavio priklausomybę.
2.2. Sieti formą ir erdvę.	2.2.1. Nusakyti erdvės ir skulptūrinio objekto santykį; 2.2.2. parinkti skulptūriniam objektui tinkamą vietą erdvėje; 2.2.3. apibūdinti, kaip skulptūrinėmis struktūromis apvaldyti erdvę.
2.3. Formą analizuoti atsietai nuo objekto	2.3.1. Įvardinti objekto formos savybes; 2.3.2. apibūdinti formos ir spalvos santykį; 2.3.3. apibūdinti formos ir paviršiaus (faktūros) santykį
3. Veiklos sritis - nuoseklus erdvinės formos ir formos plastikos kūrimo įgūdžių lavinimas, atvaizduojant natūros objektus.	
Esminis gebėjimas: nuosekliai ir kūrybiškai gilinti skulptūrinės raiškos (lipdymo) įgūdžius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Atvaizduoti įvairaus sudėtingumo natūros objektus.	3.1.1. Perteikti objekto skulptūrinių masių proporcijas bei sustatymą; 3.1.2. atskleisti vaizduojamo objekto vidinę konstrukciją; 3.1.3. išskirti ir perteikti esminius lipdomų objektų bruožus, formos išraiškumą; 3.1.4. perteikti žmogaus veido ir kūno proporcijas, Taikyti bent minimalias plastinės anatomijos žinias.
3.2. Lipdyti reljefą, apvalią skulptūrą.	3.2.1. Įvardinti reljefo ir apvalios skulptūros rūšis; 3.2.2. paaiškinti erdvinio objekto vaizdavimo reljefe ir apvalioje skulptūroje specifinius skirtumų išmanymą.
3.3. Skulptūrinėmis priemonėmis perteikti formą, formos ir paviršiaus charakterį, faktūrą medžiagiškumą, erdvę	3.3.1. Taikyti formos, faktūros, medžiagiškumo, erdvės, perteikimo būdus. 3.3.2. įvardinti skirtingų kultūrinių epochų tikrovės suvokimo ir vaizdavimo būdus skulptūros priemonėmis
3.4. Lavinti pastabumą, natūros ir nulipdyto objekto analizavimo bei lyginimo įgūdžius	3.4.1. Pastebėti ir perteikti formos niuansus; 3.4.2. atskleisti visumos ir detalės santykį; 3.4.3. mokėti apibendrinti formą; 3.4.4. analizuoti natūrą ir užfiksuotą vaizdą
3.5. Perteikti asmeninį (emocinį, loginį ar kt.) santykį su vaizduojamu objektu	3.5.1. Įvardinti vaizduojamo objekto nuotaiką; 3.5.2. apibūdinti objekto charakterį
4. Veiklos sritis - kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.	
Esminis gebėjimas: sąmoningai ir kūrybiškai naudoti skulptūrinės raiškos priemones, siekiant meninio rezultato.	

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
4.1. Demonstruoti individualius skulptūrinės plastikos ir technikos(ų) įgūdžius.	4.1.1. Įvardinti individualaus meninio braižo požymius; 4.1.2. įvardinti klasikinės ir eksperimentinės skulptūros technikas, vaizdo kūrimo netradicinėmis priemonėmis galimybes; 4.1.3. argumentuoti savo ieškojimų pobūdį ir eksperimentinių technikų tikslingumą.
4.2. Sąmoningai interpretuoti ir transformuoti formas norimai idėjai išreikšti.	4.2.1. Taikyti skirtingus interpretavimo būdus, išmanyti jų teikiamas galimybes; 4.2.2. argumentuoti savo pasirinkimą vaizduoti (ne)akademinėmis formomis, formuluoti idėjas; 4.2.3. eksperimentuoti ieškant tinkamos formos plastikos.
4.3. Tikslingai jungti skulptūrinės ir kitų dailės sričių plastinės kalbos elementus, gebėti juos kūrybiškai panaudoti idėjos įprasminimui.	4.3.1. Įvardinti klasikinės, modernizmo, postmodernizmo skulptūros stilistines plastinės kalbos savybes; 4.3.2. analizuoti kitų vizualiųjų menų plastikos elementų panaudojimo skulptūrinėje raiškoje galimybes.
4.4. Dalyvauti parodose, projektuose ir pan.	4.4.1. Apibūdinti, analizuoti, vertinti, interpretuoti savo ir kitų skulptūrinės raiškos darbus; 4.4.2. apibūdinti konteksto svarbą; 4.4.3. mokėti kelti individualius tikslus savarankiškai kuriant.

49. skulptūros turinio apimtis:

49.1. Žinių apie skulptūros medžiagų ir priemonių technines galimybes bei skulptūrinės plastinės kalbos elementus įgijimas. Susipažįstama su skulptūrinių medžiagų įvairove. Išbandomos darbo su jomis priemonės bei mokomasi formos kūrimo būdų. Mokoma lipdybos ir molio formavimo įgūdžių bei keramikos technologijos žinių. Pagal galimybes susipažįstama su įvairiais konstravimo, medžiagų plastiškumo ir transformacijos, liejimo, gremžimo-skaptavimo ir kt. technologiniais procesais. Supažįstama su skulptūros plastinės raiškos elementais ir priemonėmis (plokštuma, reljefas, paviršius/faktūra, erdvinė struktūra, forma, masė, konstrukcija);

49.2. formos suvokimo ugdymas. Gilinamasi į skulptūrinio objekto vidinę ir stilistinę struktūrą, konstrukciją. Mokomasi objekto kopijos atlikimo ir interpretacijos technikų. Gilinamasi į medžiagos, formos ir formos plastikos tarpusavio priklausomybę, formos ir spalvos, formos ir ją supančios erdvės, formos ir funkcijos santykį;

49.3. nuoseklus erdvinės formos ir formos plastikos kūrimo įgūdžių lavinimas, atvaizduojant natūros objektus. Analizuojamos geometrinės formos ir jų tarpusavio sąveika bei gamtos formos. Susipažįstama su žmogaus veido ir figūros bendrosiomis proporcijomis, kūno dalių skulptūrine plastika ir konstrukcija, gilinasi į įvairių medžiagų skulptūrinės ir technologines savybes. Siekiama lipdybos ir/ar kitokių formos konstravimo būdų išraiškingumo;

49.4. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas. Formuojamas individualus meniškumo, plastinės interpretacijos vidinis poreikis tikslingam plastinių ir techninių raiškos priemonių panaudojimui vaizduojamojo objekto charakteristikoms ir/ar idėjai atskleisti. Skatinamas technologinis eksperimentavimas, tarpdiscipliniškumas, individualaus braižo paieškos.

VII SKYRIUS KOMPOZICIJA

50. Kompozicijos paskirtis – supažindinti mokinius su dailės kūrinio kūrimo sisteminiais principais, formuoti plastinių idėjų vizualizavimo įgūdžius, ugdyti nestandartišką kūrybinį kritinį mąstymą.

51. Kompozicijos tikslas – ugdyti gebėjimus suvokti ir kurti meninį vaizdą, tikslingai pasirenkant individualius raiškos būdus, priemones, dailės sritis.

52. Kompozicijos mokymo uždaviniai:

52.1. suteikti teorinių ir praktinių žinių apie komponavimo pagrindus, kompozicijos rūšis, ypatybes, kūrimo principus;

52.2. supažindinti su atskirų dailės šakų meninio vaizdo kūrimo specifika;

52.3. nuosekliai lavinti individualią meninę raišką, gebėjimus pasirinkti ir taikyti plastines raiškos priemones;

52.4. formuoti vizualinę pasaulėžiūrą, suvokiant, analizuojant, vertinant, interpretuojant vizualumą, savo ir kitų kūrybos procesą bei rezultatus;

52.5. ugdyti kūrybiškumą bei individualų požiūrį.

53. Dalykas apima komponavimo pagrindus, klasikinių ir šiuolaikinių dailės šakų kompoziciją.

54. Kompozicijos veiklos sritys:

54.1. formaliųjų komponavimo pagrindų įsisavinimas;

54.2. sisteminių kompozicijos kūrimo principų pažinimas;

54.3. pasirinktos dailės šakos kūrybinių principų įsisavinimas, individualių raiškos formų paieškos.

55. Kompozicijos mokymas:

55.1. mokymosi trukmė – 4 metai;

55.2. kompozicijai skiriamos 2 valandos per savaitę;

55.3. teorija derinama su praktinių įgūdžių formavimu. Mokoma individualizuotai, lanksčiai pritaikant užduotis, laiduojančias mokinio gebėjimų plėtotę;

55.4. Užsiėmimai organizuojami klasėse, gamtoje, muziejuose, galerijose ir kt.

56. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: Domėtis, kaip tikslingai taikyti kompozicinės raiškos elementus, priemones, o taip pat kompozicijos sisteminius principus kūrybinėse užduotyse. Siekti pažinti, tikslingai pasirinkti ir taikyti praktikoje medžiagas, darbo priemones, technikas ir technologijas. Skirti prasmę nuo reikšmės. Norėti realizuoti kūrybinėje veikloje ir rasti jai vietas savo asmeniniame gyvenime. Atsakingai žiūrėti į kūrybą.	
1. Veiklos sritis - formaliųjų komponavimo pagrindų įsisavinimas.	
Esminis gebėjimas: naudoti kompozicinės raiškos priemones bei sisteminius principus kuriant	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Naudoti plastinės raiškos elementus, taikant kompozicines raiškos priemones.	1.1.1. Taikyti kompozicinės raiškos elementus (taškas ir linija, dėmė, šviesa ir šešėlis, spalva ir tonas). 1.1.2. įvardinti ir paaiškinti kompozicinės raiškos priemones (dydis, proporcijos ir orientacija, simetrija, asimetrija ir dissimetrija, statika ir dinamika, kontrastas, niuansas ir tapatybė, ritmas ir ornamentas) ir jų panaudojimo galimybes.
1.2. Gebėti kurti skirtingo pobūdžio kompozicijas.	1.2.1. Analizuoti klasikinės kompozicijos rūšis pagal kompozicinių elementų išdėstymą bei pagal santykį su regimuoju pasauliu; 1.2.2. apibūdinti kompozicijų rūšis.
2. Veiklos sritis - sisteminių kompozicijos kūrimo principų pažinimas.	
Esminis gebėjimas: naudoti sisteminius komponavimo principus kuriant.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Komponuoti, taikant kompozicijos sisteminius principus.	2.1.1. Plėtoti temą, vystyti siužetą; 2.1.2. atskleisti įvairias nuotaikas; 2.1.3. atrasti individualumo elementus plastinėje kalboje; 2.1.4. įvardinti stilizacijos ypatumus, plastiškai interpretuoti vizualumą; 2.1.5. suprasti simbolių semantinę struktūrą, mokėti pritaikyti ją praktikoje; 2.1.6. suprasti funkcionalumo ir kūrinio plastikos sąryšį; 2.1.7. įvardinti įvairius santykio su aplinka aspektus;

	2.1.8. taikyti stilistinės visumos formavimo principus. 2.1.9. paaiškinti subjektyvumo įtaką kūrybai; 2.1.10. vystyti idėją formuluojant sumanymo esmę, išsikeliant koncepciją; 2.1.11. atskleisti konteksto svarbą, 2.1.12. sąmoningai orientuotis vertybinėse kategorijose; 2.1.13. išreikšti ideologiją.
3. Veiklos sritis - pasirinktos dailės šakos kūrybinių principų įsisavinimas, individualių raiškos formų paieškos.	
Esminis gebėjimas: įgyvendinti idėjas, tikslingai panaudojant kompozicines raiškos priemones, medžiagas bei technikas.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Tikslingai naudoti kompozicijos teorijos žinias ir įgytus praktinius įgūdžius, pasirinktos dailės srities kūriniai sukurti.	3.1.1 Išvardinti dailės šakas, apibūdinti jų raiškos skirtumus ir teikiamas galimybes; 3.1.2. susipažinti su pasirinktos dailės šakos technines ir plastines raiškos savybes, jų panaudojimo galimybes bei būdus; 3.1.3. išbandyti pasirinktos dailės šakos klasikinės bei eksperimentinės technikas; 3.1.4. žinoti pasirinktos dailės šakos plastinės kalbos istorinę raidą; 3.1.5. analizuoti pasirinktos dailės šakos kompozicinę specifiką.
3.2. Vizualiai reikšti asmenines menines idėjas, ieškoti individualių raiškos formų.	3.2.1. įvardinti idėjos ir medžiagos santykio, įvairialypių kūrinio ir aplinkos santykio aspektų, stilistinės visumos, autoriaus – kūrinio – žiūrovo subjektyvaus santykio, vertybinės orientacijos, ideologijos ir kt. klausimų svarbą kuriant; 3.2.2. atskleisti klasikinės, modernizmo, postmodernizmo plastinės kalbos savybes
3.3. Dalyvauti parodose, projektuose ir pan.	3.3.1. Reikšti kūrybines iniciatyvas, formuluoti asmeninius meninius tikslus; 3.3.2. argumentuoti savo ieškojimų pobūdį ir eksperimentinių technikų tikslingumą.

57. kompozicijos turinio apimtis:

57.1. Formaliųjų komponavimo pagrindų įsisavinimas. Supažįstama su bendrais komponavimo principais, kompozicijos raiškos elementais (taškas ir linija, dėmė, šviesa ir šešėlis, spalva ir tonas) ir priemonėmis (statika, dinamika, simetrija ir kt.), rūšimis pagal kompozicinių elementų išdėstymą (uždara, atvira ir kt.) bei pagal santykį su regimuoju pasauliu (siužetinė, abstrakti, ir pan.).

57.2. Sisteminių kompozicijos kūrimo principų pažinimas. Mokoma komponuoti naratyvo ar idėjos pagrindu. Analizuojami kompozicijos kūrimo sisteminiai principai, ritmika, vaizdo kadravimo ir prasminių momentų akcentavimo mechanizmai, objekto ir funkcijos sąsajos, ryšys tarp objekto ir ženklo, reikšmės ir prasmės, stilizavimo, stilistinės vienovės kūrimo būdai, konteksto, vertybinės orientacijos klausimai.

57.3. Pasirinktos dailės šakos kūrybinių principų įsisavinimas, individualių raiškos formų paieškos. Gilinamasi į atskirų dailės šakų komponavimo ypatumus, vaizdavimo būdus, technines galimybes. Susipažįstama su klasikinėmis bei eksperimentinėmis technikomis, pasirinktos dailės šakos plastinės kalbos istorine raida. Mokomasi pasirinktos dailės šakos plastinių ir techninių raiškos priemonių įvaldymo, sprendžiant kylančius idėjos ir medžiagos, kūrinio ir aplinkos, autoriaus – kūrinio – žiūrovo santykio, stilistinės visumos, vertybinės orientacijos, ideologijos ir kt. klausimus. Skatinama ieškoti, įtvirtinti, analizuoti, pagrįsti, vertinti individualias ir grupines raiškos formas.

58. Kompozicijos ugdymo turinys:

Eil.	IV KLASĖ	Valandų
-------------	-----------------	----------------

Nr.	Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai	skaičius
I pusmetis		
1.	Linijinė kompozicija. Grafinė, spalvinė kompozicija. Erdvinė kompozicija.	6
2.	Interpretacija lietuvių liaudies motyvais.	6
3.	Ornamento sąvoka. Ornamento kūrimas uždaroje erdvėje (apskritime, kvadrato ir t.t.)	4
4.	Juostinis ornamentas (remiantis lietuvių liaudies meno simbolika)	4
5.	Judesio perteikimas. Kompozicija „Judėjimas“	4
6.	Statika kompozicijoje. Geometrinių forų panaudojimas. Kompozicija „Miestas“	4
7.	Darbų paruošimas bei apipavidalinimas peržiūrai. Darbų peržiūra.	2
Iš viso valandų		30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Ritmas kompozicijoje. Rudens spalvų mozaika.	6
2.	Dinamiškos kompozicijos kūrimas. Daiktų ritmas.	6
3.	Koliažo kūrimas iš įvairių buitinių daiktų.	8
4.	Simetrijos sąvoka. Karpinių menas.	6
5.	Simetrijos sąvoka. Lietuvių liaudies meno simbolika bei ornamentika. Verbos.	6
6.	Dinamika kompozicijoje. Laisvos kompozicijos kūrimas. Geometrinių formų ritmas.	8
Iš viso valandų		40
V KLASĖ		
Eil. Nr.	Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai	Valandų skaičius
I pusmetis		
1.	Simetrija kompozicijoje. Architektūra. Lietuvių liaudies statiniai ir puošyba.	8
2.	Ritmo kūrimas naudojant modulį. Dekoratyvinis daiktų puošimas.	6
3.	Perspektyvos vaizdavimas kompozicijoje.	4
4.	Ritmas ir dydžių kaita piešinyje. Fantastinių, modernių statinių komponavimas.	6
5.	Siluetiniai piešiniai iš natūros. Natūrmortų iš buitinių daiktų komponavimas. Skirtingi kompoziciniai etiudai.	6
Iš viso valandų		30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Spalvinė nuotaika kompozicijoje. Šalto bei šilto kolorito panaudojimas.	8
2.	Žmogaus figūros vaizdavimas siužetinėje kompozicijoje. Sportas.	8
3.	Asambliazo kūrimas. Buitinių daiktų komponavimas plokštumoje.	10
4.	Simbolistinės muzikinės kompozicijos kūrimas. Ritmas ir akcentų išryškinimas.	8
5.	Koliažo kūrimas. Chaosas ir ramybė.. įvairių meninių išraiškos priemonių panaudojimas kompozicijoje.	6
Iš viso valandų		40
VI KLASĖ		
Eil. Nr.	Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai	Valandų skaičius
I pusmetis		
1.	Gamtos formų bei nuotaikos perteikimas. Teminė kompozicija „Rudens žiedai“.	4
2.	Kartono raižinys lietuvių liaudies meno motyvais.	6
3.	Kompozicija „Šventė“ (Kalėdos).	6
4.	Vitražo kūrimas. Spalvų ir linijų ritmas.	6
5.	Kompozicija „Praeities lobynai“.	6
6.	Eksponavimo kultūra. Darbų paruošimas bei apipavidalinimas peržiūrai.	2
Iš viso valandų		30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius

1.	Judesys, judėjimas, ekspresija, kaita, kitimas ir pan. Individualus eskizinis projektas- darbas pasirinkta tema.	10
2.	Erdvinės kompozicijos kūrimas iš vielos. Ažūrinis ritmas, pusiausvyra kompozicijoje.	10
3.	Spalvinė kompozicija pusiausvyros simetrijos ir asimetrijos suvokimas.	10
4.	Kompozicijos laisvai pasirinkta tema. Dinaminės arba statinės kompozicijos įprasminimas.	10
Iš viso valandų		40
Eil. Nr.	VII KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Spalvinės teminės kompozicijos „Metų laikai“.	8
2.	grafinė kompozicija „Figūros“. Judesio ekspresijos perteikimas.	6
3.	Minimalizmo sąvoka kompozicijoj. Abstrakčių kompozicijų kūrimas įvairiomis technikomis bei priemonėmis	6
4.	Erdvinės kompozicijos iš buitinių daiktų kūrimas. Idėjos paieška.	6
5.	Kompozicijos kūrimas pagal pasirinktą baigiamojo darbo idėją.	4
Iš viso valandų		30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Baigiamojo darbo idėjų paieška. Eskizavimas, skirtingų kompozicijų kūrimas.	6
2.	Spalvinių eskizų pateikimas, įvairios interpretacijos	8
3.	Galutinė spalvinė eskizo kompozicija	8
4.	Piešinio perkėlimas ant tikro dydžio formato.	6
5.	Baigiamojo darbo atlikimas.	6
6.	Baigiamojo darbo pasportavimas, rėminimas, eksponavimas.	6
7.	Iš viso valandų	40

VIII SKYRIUS DAILĖTYRA

59. Dailėtyros paskirtis - supažindinti su dailės, architektūros istorine raida, kūrinių istoriniu ir kultūriniu kontekstu, dailės rūšimis, žanrais ir vizualinės kalbos pagrindais, formuoti individualų mokinio santykį su kūriniu, ugdyti gebėjimą vertinti. Dailėtyra apima dailės istoriją, teoriją (stiliai, žanrai, meninės raiškos priemonės ir kt.), kritiką (kūrinio ir jo aplinkos analizė, interpretacija, vertinimas).

60. Dailėtyros tikslas – ugdyti visuminį meno reiškinių suvokimą, suteikiant dailės istorijos, teorijos, kritikos žinias, kūrinio analizės ir vertinimo įgūdžius, formuojant individualų santykį su meno kūriniu ar reiškiniu.

61. Dailėtyros uždaviniai:

61.1. suteikti teorinių žinių apie dailės rūšis, žanrus, stilius, vizualinės kalbos elementus;

61.2. supažindinti su Lietuvos ir pasaulio kultūriniu paveldu bei šiuolaikiniais meniniais reiškiniais, atskleisti skirtingą vizualinių reiškinių prigimtį ir įvairialypius jų vaidmenis konkrečiuose sociokultūriniuose kontekstuose;

61.3. išmokyti analizuoti, interpretuoti, vertinti kūrybos rezultatus.

62. Dailėtyros veiklos sritys:

62.1. teorinių žinių apie vizualinės kalbos elementus įgijimas;

62.2. meno kūrinių, dailės ir architektūros istorinės raidos procesų pažinimas;

62.3. vizualiųjų reiškinių analizavimas, interpretavimas ir vertinimas.

63. Dailėtyros mokymas:

63.1. dailėtyros rekomenduojama mokytis 1 valandą per savaitę;

63.2. mokymosi trukmė – 4 metai;

63.3. Mokomasi grupėje, gali būti sudarytos mobilios grupės;

63.4. užsiėmimai organizuojami klasėse, muziejuose, galerijose, parodose, dailininkų studijose, bibliotekose ir kt., suteikiama galimybė naudotis įvairiais informaciniais šaltiniais;

63.5. derinami informaciniai ir kūrybiniai ir kt. ugdymo metodai, užduotys atliekamos individualiai ir grupėmis, ugdomas mokinių kritinis mąstymas, gebėjimai argumentuoti, ieškoti, atrinkti ir vertinti informaciją.

64. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: Žvelgti į dailės ir architektūros istoriją kaip į vieną esminių dvasinės veiklos fiksacijų. Ieškoti idėjų įvairių epochų ir stilių meno kūrinuose. Toleruoti skirtingas meno apraiškas bei ieškojimus. Gilintis į meno sampratą atsiradimą ir prasmę, kritiškai ir kontekstualiai vertinti meno ir vizualumo poveikį visuomeninei sąmonei. Ugdytis toleranciją kitoms kultūroms ir skirtingiems požiūriams. Gerbti ir saugoti savo krašto tradicijas ir kultūrą. Prisidėti prie artimiausios aplinkos vertybių išsaugojimo, bet kartu ir būti atviram kaitai, ieškojimams, naujoms idėjoms ir naujai patirčiai	
1. Veiklos sritis - teorinių žinių apie vizualinės kalbos elementus įgijimas.	
Esminis gebėjimas: susieti dailės teorijos žinias su praktine menine veikla ir gyvenimu.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Numatyti meninio vaizdo kūrimo būdus, plastinės kalbos elementus.	1.1.1. Paašškinti meno ir dailės terminus; 1.1.2. atpažinti dailės kūrinio pagrindinius bruožus, menines raiškos priemones; 1.1.3. įvardinti skirtumus tarp realybės ir meninio vaizdo.
1.2. Klasifikuoti meno kūrinius aplinkoje.	1.2.1 Skirti ir įvardinti dailės ir architektūros kūrinių rūšis, šakas ir žanrus; 1.2.2 atpažinti dailės technikas, medžiagas, įvardinti jų savitumus; 1.2.3 nurodyti skirtumus tarp klasikinio, tradicinio ir šiuolaikinio meno; 1.2.4 tikslingai ir taisyklingai vartoti dailėtyros sąvokas.
2. Veiklos sritis - meno kūrinių, dailės ir architektūros istorinės raidos procesų pažinimas.	
Esminis gebėjimas: įgytus istorinius meno kūrinių, reiškinių ir procesų pažinimo pagrindus pritaikyti praktinėje veikloje.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Įžvelgti dailės, architektūros palikime meninių stilių ir raiškos priemonių kaitą.	2.1.1. Nurodyti tradicinės, klasikinės bei moderniosios dailės bei architektūros raidos etapus, juos atpažinti ir skirti; 2.1.2. atpažinti senųjų civilizacijų (Egiptas, Mesopotamija, Antika), didžiųjų stilių (romantika, gotika, renesansas, barokas, klasicizmas) ir XIX a. stilistinių krypčių pagrindinius bruožus, autorius, paminklus; 2.1.3. skirti įvairių pasaulio kraštų, tautų bei epochų menui priskiriamų paminklų būdingiausias bruožus.
2.2. Tyrinėti šiuolaikinio meno kalbą ir reiškinius.	2.2.1. Įvardinti šiuolaikinės meno sampratą atsiradimo istorines ir politines prielaidas naujųjų laikų istorijos kontekste; 2.2.2. atpažinti specifinę dailės kalbą modernizmo kontekste, skirti pagrindines modernaus meno sroves; 2.2.3. įvardinti ir paašškinti modernizmo, kontrkultūros, postmodernizmo, elitinės, pasipriešinimo ir masinės kultūros reiškinius, jų tarpusavio santykį; 2.2.4. pastebėti klasikinėje meno sampratoje glūdinčias sociokultūrinės nuostatas ir sugebėti jas paašškinti.

2.3. Gebėti išryškinti pagrindinius tradicinės ir profesionaliosios, senosios ir šiuolaikinės Lietuvos dailės bruožus, išvelgti meninių reiškinių ištakas, kelti hipotezes.	2.3.4. Atpasakoti Lietuvos meno istoriją, objektų faktologiją; 2.3.5. skirti ir apibūdinti svarbiausius baltų ir lietuvių kultūros etapus, papročius, simbolius, tikėjimus, tradicinio meno bruožus; 2.3.6. susieti Lietuvos meno istorinę ir stilistinę raidą su bendru Europos ir pasaulio kultūrinės – socialinės raidos kontekstu; 2.3.7. įvardinti ir apibūdinti postmodernizmo reiškinius šiuolaikiniame Lietuvos meniniame gyvenime.
3. Veiklos sritis - vizualiųjų reiškinių analizavimas, interpretavimas ir vertinimas.	
Esminis gebėjimas: analizuoti, interpretuoti ir vertinti vizualiuosius reiškinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Atlikti meno kūrinio analizę epochos, regiono, stiliaus ir individualios autoriaus stilistikos požiūriu.	3.1.1. Įvardinti ir apibūdinti skirtingų epochų meno pavyzdžius; 3.1.2. išryškinti panašumus ir skirtumus tarp meno epochų, kultūrų, estetinių idealų. 3.1.3. apibūdinti kūrinio formą, turinį, technikos ir atlikimo ypatybes; 3.1.4. atpažinti meninės išraiškos priemones. 3.1.5. įvardinti autoriaus individualios pasaulėžiūros atspindžius kūrinyje; 3.1.6. nustatyti meno kūrinio vietą konkrečiau istorinio laikotarpio, regiono ir estetinių pažiūrų kontekste.
3.2. Interpretuoti ir vertinti šiuolaikinį meną.	3.2.1. Identifikuoti šiuolaikinius meninius reiškinius, apibūdinti jų bruožus, palyginti su bendrąja vizualiąja globalia ir lokalia kultūra; 3.2.2. įvardinti technologijų poveikį šiuolaikinio meno formoms; 3.2.3. formuluoti savo asmeninį santykį su šiuolaikinio meno ir bendrosios vizualiosios kultūros reiškiniais.

65. Dailėtyros turinio apimtis:

65.1. Teorinių žinių apie vizualinės kalbos elementus įgijimas. Mokiniai supažindinami su pagrindiniais terminais, dailės šakomis ir žanrais, meninio vaizdo kūrimo būdais, plastinės kalbos elementais, realybės ir meninio vaizdo santykiu, meno sampratos kilme;

65.2. Meno kūrinių, dailės ir architektūros istorinės raidos procesų pažinimas. Nuosekliai studijuojama visuotinė bei Lietuvos architektūros ir dailės istorija. Mokiniai supažindinami su įvairiomis dailės stilistikomis, meno istorijos raida, žanrų, temų, plastikos, formų įvairove nuo seniausių laikų iki šių dienų. Suteikiamos žinios apie svarbiausius baltų ir lietuvių kultūros raidos etapus, papročius, simbolius, tikėjimus, tradicinio meno bruožus;

65.3. Vizualiųjų reiškinių analizavimas, interpretavimas ir vertinimas. Mokoma apibūdinti, suprasti, interpretuoti, analizuoti ir vertinti meno kūrinius, sociokultūrinį vaidmenį, savo ir kitų kūrybinę raišką. Įgyjami architektūros, dailės kūrinio analizės pagrindai. Dailės kūriniai bei reiškiniai analizuojami epochos, stiliaus, individualaus braižo ir kitais požiūriais. Vertinami laiko, vietos, kultūros, menininko pasaulėžiūros ir socialiniai aspektai meninėje kūryboje.

66. Dailėtyros ugdymo turinys:

Eil. Nr.	IV KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Meno ir dailės terminai, sąvokos.	1
2.	Dailės žanrai ir šakos. Pagrindinių bruožų apibūdinimas, analizavimas.	1
3.	Dailės kūrinio pagrindiniai bruožai, meninės raiškos priemonės. Atpažinimas	1
4.	Skirtumai tarp realybės ir meninio vaizdo. Praktinė užduotis.	1

5.	Svarbiausi baltų ir lietuvių kultūros etapai, papročiai. Diskusija.	1
6.	Baltų ir lietuvių simboliai, tikėjimai, tradicinio meno bruožai. Interpretacija.	1
7.	Skirtumai tarp klasikinio, tradicinio ir šiuolaikinio meno. Analogai.	1
8.	Dailės kūrinio forma, turinys, technikos ir atlikimo ypatybės. Egiptas.	2
9.	Dailės kūrinio forma, turinys, technikos ir atlikimo ypatybės. Mesopotamija.	2
10.	Dailės kūrinio forma, turinys, technikos ir atlikimo ypatybės. Antika.	2
11.	Parodų lankymas, aptarimas, stebėjimas, kūrinių vertinimas, analizė.	2
	Iš viso valandų	15
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Lietuvių liaudies buitinių bei architektūrinių statinių būdingi elementai.	2
2.	Lietuvos liaudies meno istorijos objektų faktologija. Atpažinimas, taikymas.	5
3.	Primityviojo meno atstovai Lietuvoje. Interpretacija pasirinkta technika.	3
4.	Tolimųjų šalių liaudies meno būdingieji bruožai. Afrika, Tolimieji rytai.	4
5.	Ką sako forma, spalva, ženklai dailės kūrinyje. Dailės sąvokų naudojimas.	2
6.	Vietiniai liaudies meistrai ir jų kūryba. Apžvalga žodinio pranešimo formoje.	2
7.	Parodų lankymas, aptarimas, stebėjimas, kūrinių vertinimas, analizė.	2
	Iš viso valandų	20
Eil. Nr.	V KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Tradicinės ir profesionaliosios Lietuvos dailės bruožai. Apžvalga.	1
2.	Vietiniai tradicinio meno atstovai, jų kūrybinės veiklos apžvalga.	3
3.	Meno kūrinių, dailės ir architektūros istorinės raidos procesų chronologija.	2
4.	Senovės Graikijos menas, būdingi architektūros bruožai. Analizė.	2
5.	Senovės Graikijos menas, būdingi vaizduojamosios dailės bruožai. Analogai.	2
6.	Ankstyvasis krikščionių menas, Bizantijos menas. Kūrybinė užduotis.	2
7.	Parodų lankymas, aptarimas, stebėjimas, kūrinių vertinimas, analizė.	3
	Iš viso valandų	15
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Vakarų Europos Merovingų ir Karolingų laikų menas, autoriai. Apžvalga.	1
2.	Romaninis menas, vaizduojamoji dailė, architektūra. būdingi bruožai.	2
3.	Renesanso menas architektūroje, tapyboje ir skulptūroje. Interpretacija.	4
4.	Renesanso menas Lietuvoje. Autoriai, jų kūryba. Panašumai ir skirtumai.	4
5.	Baroko menas tapyboje, skulptūroje ir architektūroje.	2
6.	Barokas Lietuvoje. Žymiausi objektai. Pasaulėžiūros atspindžiai.	2
7.	Klasicizmas. Vilniaus katedra. Laurynas Stuoka Gusevičius, jo kūryba.	2
8.	Parodų lankymas, aptarimas, stebėjimas, kūrinių vertinimas, analizė.	3
	Iš viso valandų	20
Eil. Nr.	VI KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	Dailės technikos, medžiagos, jų istorinė raida, savitumai. Mes jau žinome.	1
2.	Romantizmo stiliaus požymiai. Rūmų parkai. Žymiausi autoriai. Siužetas.	1
3.	Realizmas, žymiausi autoriai. Analogai. Aptarimas, vertinimas.	2
4.	Lietuvos vaizduojamosios dailės šiuolaikiniai autoriai. Darbų analizė.	2
5.	Meno kūrinio formos ir turinio ypatumai, estetinė išraiška. Interpretacija.	3
6.	Šiuolaikinių technologijų poveikis šiuolaikinio meno formoms. Fotografija.	2
7.	Zarasų rajone gyvenantys ir kuriantys dailininkai. Išvyka į Dusetų galeriją.	4
	Iš viso valandų	15
Eil.	II pusmetis	Valandų

Nr.		skaičius
1.	Šiuolaikiniai meniniai reiškiniai, jų bruožai. Menas mūsų mieste.	2
2.	Šiuolaikinio meno atspindžiai šiandieniniame gyvenime. Grafiti.	2
3.	Netradicinis požiūris į aplinką-modernizmo epochos pradininkų šaltinis.	2
4.	Klasikinio modernizmo srovės ir žymiausi autoriai. Interpretacija .	8
5.	Naivusis menas. Vertinimas estetiniu požiūriu. Analogai, diskusija.	2
6.	Parodų lankymas, aptarimas, stebėjimas, kūrinių vertinimas, analizė.	4
	Iš viso valandų	20
Eil. Nr.	VII KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis	Valandų skaičius
1.	XX amžiaus antros pusės dailės ir architektūros apžvalga	3
2.	Abstraktusis ekspresionizmas. Optiniai efektai. Emocinis poveikis.	2
3.	Kubizmas. Formos paprastumas, žiūrėjimo taškų sumavimas.	2
4.	Simbolizmas. Teatras, muzika, dailė. Menų sintezė. Scenografija.	4
5.	Siurrealizmas. Sapnas ir gyvenimas. Alogiškumas.	2
6.	Parodų lankymas, aptarimas, stebėjimas, kūrinių vertinimas, analizė.	2
	Iš viso valandų	15
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Menininko pasaulėžiūra ir socialiniai aspektai. Diskusija, išvados.	2
2.	Kičas dailėje. Skirtingų medžiagų ir stilių jungtis.	2
3.	Funkcionalumas ir fantazija. Kelių stilių jungimas. Žaidimas idėjomis.	6
4.	Ekologija ir menas. Naujų dailės žanrų atsiradimas .	4
5.	Erdvės estetika, skirtingų dailės šakų sujungimas. Instaliacija.	4
6.	Parodų lankymas, aptarimas, stebėjimas, kūrinių vertinimas, analizė.	2
	Iš viso valandų	20

IX SKYRIUS GRAFIKA

67. Grafikos paskirtis – programa parengta kaip nuosekli sistema, vedanti į bendrą kompozicijos principų suvokimą, gilinanti vizualaus meno žinias, naudojant įvairias grafikos technikas ir technologijas, praplečianti mokinių meninį išprusimą, bei vizualinės raiškos galimybių pažinimą per eksperimentinę kūrybinę veiklą, orientuotą į grafikos meno specifiką.

68. Grafikos tikslas – ugdyti visuminį meno reiškinių suvokimą, suteikiant galimybę mokiniams atskleisti savąjį kūrybiškumą, originalumo gebėjimus, pažinimo, lavinimosi, saviraiškos poreikius.

69. Grafikos uždaviniai:

69.1. Suteikti teorinių žinių apie grafikos rūšis, technikas, vizualinės kalbos elementus.

69.2. Ugdyti visuminį meno reiškinių suvokimą, suteikiant galimybę dailės skyriaus mokiniams atskleisti savąjį kūrybiškumą, originalumo gebėjimus, pažinimo, lavinimosi, saviraiškos poreikius.

69.3. Mokyti pagrindinių grafikos raškos būdų, technikų, padėti ugdytiniams teisingai numatyti atspaudų technologinio proceso seką, savarankiškai parinkti reikalingas darbo priemones, medžiagas, įrangą, saugiai atlikti operacijas.

69.4. Analizuoti, interpretuoti, vertinti kūrybos rezultatus, pažadinti norą giliau domėtis menais, pastebėti grožį aplinkoje bei menininkų grafikų darbuose.

70. Grafikos veiklos sritys:

70.1. Grafikos techninių priemonių pažinimas ir darbo įgūdžių jomis formavimas, nuoseklus grafikos technikų ir technologijų įvaldymas;

70.2. Įvairesnių meninės raiškos būdų ieškojimas, analizavimas, eksperimentavimas, per bendrųjų kompozicijos principų suvokimą;

70.3. Kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas, skirtingos meno apraiškos bei ieškojimų toleravimas, gilinimaisi į meno sampratą.

71. Grafikos mokymas:

71.1. grafikai skiriamos 2 valandos per savaitę;

71.2. mokymosi trukmė – 4 metai;

71.3. mokomasi grupėje, gali būti sudarytos mobilios grupės.

71.4. užsiėmimai organizuojami klasėse, muziejuose, galerijose, parodose, dailininkų studijose, bibliotekose ir kt., suteikiama galimybė naudotis įvairiais informaciniais šaltiniais;

71.5. derinami informaciniai ir kūrybiniai ir kt. ugdymo metodai, užduotys atliekamos individualiai ir grupėmis, ugdomas mokinių kritinis mąstymas, gebėjimai argumentuoti, ieškoti, atrinkti ir vertinti informaciją.

72. Mokinių pasiekimai:

1. Nuostatos: grafikos techninių priemonių pažinimas ir darbo įgūdžių jomis formavimas, nuoseklus technologijų įvaldymas, sprendžiant kūrybines užduotis.	
2. Veiklos sritis – grafikos dalyko kūrybinių principų įsisavinimas, kaupiamos bazinės technologijų žinios ir ugdomi specialieji ir bendrieji gebėjimai.	
3. Esminis gebėjimas: susieti dailės teorijos žinias su praktine menine veikla ir gyvenimu.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Numatyti meninio vaizdo kūrimo būdus, plastinės kalbos elementus.	3.1.1. paaiškinti grafikos dalyko ir meno terminus; 3.1.2. atpažinti ir pagal galimybes įvaldyti grafikos menines raiškos priemones; 3.1.3. įvardinti skirtumus tarp realybės ir meninio vaizdo, teisingai vartoti dailės sąvokas. 3.1.4. knygos meno ir kaligrafijos pagrindų įvaldymas; 3.1.5. įvairių spaudų gavimo pagrindų įvaldymas.
3.2. Tikslingas ir saugus darbo priemonių naudojimas.	3.2.1 skirti ir įvardinti skirtingas medžiagas ir darbo priemones, reikalingas konkrečiai grafikos technikai. 3.2.2 saugiai, taupiai ir atsakingai naudoti medžiagas ir darbo įrankius. 3.2.3 tikslingai numatyti darbų seką, numatyti laukiamą rezultatą.
4. Veiklos sritis - individualių raiškos formų paieškos, teorinių ir praktinių žinių apie grafikos meninius elementus ieškojimas, analizavimas, fiksavimas, per bendrųjų kompozicijos principų suvokimą.	
5. Esminis gebėjimas: atpažinti, analizuoti, interpretuoti ir taikyti vizualiuosius reiškinius	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
5.1 Stebėti, išryškinti pagrindinius tradicinės ir profesionaliosios, senosios ir šiuolaikinės pasaulio ir Lietuvos grafikos bruožus, išvelgti meninių reiškinių ištakas, kelti hipotezes.	5.1.1 nurodyti tradicinės, klasikinės bei moderniosios grafikos etapus, juos atpažinti ir skirti; 5.1.2 atpažinti grafikos stilistinių krypčių pagrindinius bruožus, autorius, jų kūrinius. 5.1.3 skirti įvairių pasaulio kraštų, tautų bei epochų menui priskiriamų kūrinių, atliktų grafikos technikomis, būdingiausių bruožus. 5.1.4 stebėti, vertinti tradicinio ir profesionalaus meno veiklą, kūrybą.
5.2 Grafikos technikomis kuriančių dailininkų meno kūrinių pažinimas, analizavimas.	5.2.1 įvardinti šiuolaikinės meno sampratos atsiradimo istorines ir politines prielaidas naujųjų laikų istorijos kontekste; 5.2.2 atpažinti grafikos technikomis kuriančių žymiausių lietuvių autorių darbus, juos analizuoti; 5.2.3 įvardinti ir paaiškinti pasipriešinimo ir masinės kultūros reiškinius, jų tarpusavio santykį;

6. Veiklos sritis - įvairesnių meninės raiškos būdų ieškojimas, interpretavimas, eksperimentavimas, kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas, skirtingos meno apraiškos bei ieškojimų toleravimas, gilinimasis į meno sampratą;	
7. Esminis gebėjimas: grafinės raiškos priemonėmis fiksuoti patirtus išpūdžius, sukurti norimą nuotaiką, panaudoti sąlygišką ir abstraktų vaizdavimo būdą, perteikti daiktų formą ir erdvę.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
7.1.1 Įvaldyti skirtingas grafikos medžiagas, technikas, technologijas, priemones ir būdus.	7.1.2 apibūdinti kūrinio formą, turinį, technikos ir atlikimo ypatybes; 7.1.3 atpažinti ir tinkamai pasirinkti menines grafikos išraiškos priemones. 7.1.4 tikslingai ir kūrybingai naudoti meninės raiškos būdus perteikiant daiktų formą ir erdvę; 7.1.5 pastebėti ir fiksuoti objektų skirtumus (proporcijų, formos, konstrukcijos, tono, apšvietimo, paviršiaus charakterio ir pan.) grafikos technikomis.
7.2. Interpretuoti ir vertinti šiuolaikinį meną.	7.2.1. nustatyti grafikos kūrinio vietą konkretaus istorinio laikotarpio, regiono ir estetinių pažiūrų kontekste. 7.2.2. įvardinti technologijų poveikį šiuolaikinio meno formoms; 7.2.3. formuluoti savo asmeninį santykį su šiuolaikinio meno ir bendrosios vizualiosios kultūros reiškinais, gebėti vizualizuoti savo kūrybines idėjas; 3.2.7 įvardinti individualios pasaulėžiūros atspindžius kūrinyje, kūrybingai taikyti grafikosmeninės raiškos priemones.

73. Grafikos ugdymo turinys:

IV KLASĖ		
Eil. Nr.	Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai	Valandų skaičius
I pusmetis		
1.	Grafinės raiškos priemonių įvairovė – gamtoje, techninėje aplinkoje, dailės kūrinuose, saugus darbas su grafikoje naudojamomis priemonėmis	2
2.	Grafikos rūšys. Istorinė apžvalga. Analogai, žymiausi autoriai.	8
3.	Linijų įvairovė pratybos su linijomis. Pratybos, bandiniai, interpretacija.	6
4.	Gamtos nuotaikų perteikimas linijų kalba, tekstūromis. Miniatiūra.	2
5.	Linija ir dėmė. Kūrybinė užduotis nuotakai perteikti.	4
6.	Dėmės plastiškumas, štampavimo technikų įvairovė. Teptuko atspaudai.	4
7.	Delno ir pirštų atspaudai. Ritmas. Spalviniai deriniai. Atspaudų koregavimas.	4
Iš viso valandų		30
Eil. Nr.	II pusmetis	Valandų skaičius
1.	Meniškas šriftas, jo rūšys, technikų ir stilių įvairovė (viena raidė 4 skirtingi atlikimo būdai: tušas, trafaretas, štampas, aplikacija)	6
2.	Linijinės monotipijos technikos mokymas (vienspalvė ir dvispalvė monotipija) Kūrybinis darbas linijine monotipija. Komponavimas apskritime. Simetrija.	4
3.	Spaudų iš trintuko, bulvės, naudojimas. Ritmas. Lietuviška ornamentika.	8
4.	Grotazo technika, baltas ir spalvotas fonas. Siužetinė kūrybinė kompozicija.	5
5.	Ornamentinė kompozicija. Simetrija. Aplikacija.	5
6.	Portretas atliktas keturiomis skirtingomis grafikos technikomis.	12

		Iš viso valandų	40
Eil. Nr.	V KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis		Valandų skaičius
1.	Susipažinimui su grafinės raiškos priemonių įvairove profesionalių dailininkų kūrinuose, saugus darbas su grafikoje naudojamomis priemonėmis.		2
2.	Kartono raižinys (giliaspaudė ir iškiliaspaudė). Apimtinio daikto vaizdavimas.		6
3.	Meniško šrifto rašymo pratybos .Ritmiškas raštas iš raidžių, nuotaikos perteikimas, šriftas kaip fonas. Tušas, plunksnelės, teptukai.		4
4.	Monograma. Analogai. Kopija. Interpretacija.		4
5.	Tekstūrų išraiškingumas, jų panaudojimas erdvės perteikimui jungimas su koliažo technika.		6
6.	Spausdinimas siūlais , atspaudų koregavimas, jungimas su šriftu.		4
7.	Frotažas. Technikos bandiniai. Teminė kompozicija.		4
		Iš viso valandų	30
Eil. Nr.	II pusmetis		Valandų skaičius
1.	Žymiausių pasaulio ir Lietuvos grafikų kūrybos apžvalga		4
2.	Šrifto ir vaizdo susiliejimas. Dinamika ir statika.		4
3.	Miniatiūros kūrimas taškavimo ir užpurškimo technika. Perspektyva.		4
4.	Lankstinuko kūrimas, konkrečiam objektui, panaudojant šriftą, stilizaciją ir fragmentą.		6
5.	Emocinės nuotaikos perteikimas linija, tašku, dėme, 2-4 technikų jungimas išgaunant geriausią kūrybinį rezultatą. Darbų pristatymas. Aptarimas.		6
6.	Interpretacija pagal žinomo dailininko paveikslą laisvai pasirinkta grafikos technika. Darbų pasportavimas. Eksponavimas.		6
		Iš viso valandų	40
Eil. Nr.	VI KLASĖ Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai I pusmetis		Valandų skaičius
1.	Grafinis dizainas, jo vieta mūsų gyvenime saugus darbas su grafikoje naudojamomis priemonėmis		2
2.	Lino raižinys. Diagonali kompozicija. Atspaudų koregavimas.		6
3.	Šrifto pratybos. Siluetas tekste, dominuojantis stambiu šriftu parašytas žodis gretinamas su smulkiu šriftu.		4
4.	Kalkografija. Teksto iliustracija. Knygų leidyba ir grafika.		6
5.	Plakatas. Istorinė raida. Kūrybinė užduotis.		4
6.	Ekilibris. Miniatiūra. Logotipas.		8
		Iš viso valandų	30
Eil. Nr.	II pusmetis		Valandų skaičius
1.	Iškiliaspaudė nuo kartono ir klijų (žmogaus figūra judesyje) atspaudų koregavimas, jungimas su šriftu pasportavimas		6
2.	Storos ir plonos, bei kintamo storio linijos derinys su dėme, jų išraiškingumo galimybės. Linija perteikianti formą ir apimtį .Gamtos formų įvairovė.		6
3.	Šriftas 2D, „Grafyty“ stilius. Gatvės menas. Diskusija.		4
4.	Atspaudai nuo austinių ir neaustinių medžiagų. Komponavimas lape.		6
5.	Šilkografija. Bandiniai. Emblema. Tiražavimas.		10
6.	Grafinė-šabloninė monotipija. Knygos viršelio projektas.		4
7.	Kūrybinis darbas arba interpretacija pasirinkta grafikos technika.		6
		Iš viso valandų	40
Eil.	VII KLASĖ		Valandų

Nr.	Sudėtinė dalis (tema), trumpas veiklos apibūdinimas, naudojami metodai	skaičius
I pusmetis		
1.	Grafinis dizainas leidyboje, jo vieta mūsų gyvenime. Analogai . Saugus darbas su grafikoje naudojamomis priemonėmis .	2
2.	Diptikas. Triptikas. Analogai. Stebėjimas, vertinimas. Idėjų bankas. Dvispalvis lino arba medžio raižinys laisvai pasirinkta tema. Atspaudų koregavimas. Fono parinkimas.	6
3.	Dekalkomanija. Atspaudų retušavimas. Tekstas ant atspaudų.	4
4.	Erdvės iliuzijos perteikimas tekstūromis, kuriant abstrakčią kompoziciją	6
5.	Grafinė šabloninė monotipija. Koncentruota kompozicija.	4
6.	Aliejinė monotipija. Išskaidyta kompozicija.	4
7.	Mišrios technikos. Kūrybinis darbas arba interpretacija pasirinkta tema.	4
Iš viso valandų		30
Eil. Nr.	II pusmetis	
1.	Interpretacija objekto vaizdavime skirtingais dailės stiliais ir grafikos technikomis. Atspaudus nuo skirtingų medžiagų, derinimas su šriftu, fono parinkimas, koregavimas.	10
2.	Portfolio kūrimas. Eskizai, idėjos plėtojimas, analogai, technikų bandiniai.	8
3.	Baigiamųjų darbų atlikimas, pasportavimas, rėminimas.	20
4.	Baigiamųjų darbų gynimas.	2
Iš viso valandų		40